

Priekšvārds

No viduslaiku gregorikas līdz 21. gadsimta konceptu mūzikai – šādu stilistisko amplitūdu aptver krājuma *Mūzikas akadēmijas raksti* 9. laidniens. Žanru lokā dominē divas jomas – vokālā mūzika visdažādākajos kontekstos un dejas māksla. Tomēr viens no rakstiem veltīts arī Latvijā maz pētītiem instrumentālmūzikas aspektiem.

Krājuma pirmo rubriku (*Pētījumi muzikoloģijā*) ievada baltkrievu mūzikas zinātnieka **Nikolaja Šimanska** raksts. Tajā detalizēti aplūkots spilgts viduslaiku polifonijas fenomēns – t. s. akvītāņu daudz balsība, kas piedzīvoja lielāko uzplaukumu laikposmā no 11. gadsimta vidus līdz 12. gadsimta vidum. Šimanska teksts varētu ieinteresēt lasītāju kā viena no jaunākajām liecībām par postpadomju telpā pārstāvētajām tendencēm un sasniegumiem mūzikas medievistikas jomā.

Divus turpmākos rakstus, lai arī saturiski gluži dažādus, varētu vienot atslēgvārdi *simboli* un *mūzika*. **Zane Prēdele** pētījusi, kā simbola lomu nacionālajā kultūrapritē iegūst atsevišķs skaņdarbs – Jāzepa Vītola kordziesma *Gaismas pils*. Pamatīgumu autorei veikumam piešķir metodoloģiskā daudzpusība, ar kādu izziņāti šīs dziesmas visdažādākie konteksti: gan dzejas teksta analīze laikmeta politiskās situācijas gaismā, gan koncertrepertuāra statistikas iztirzājums un ieskats Vītola personībā, viņa attieksmē pret latviskajām vērtībām. **Ievas Ginteres** raksts savukārt veltīts simboliem pašā mūzikā – 20. gadsimta nogales / 21. gadsimta komponistu darbos. To raksturojumā autore izmanto latviešu muzikoloģijā vēl neaprobēto konceptu mūzikas jēdzienu. Viņa atklāj šīs parādības saikni ar mūzikas estētiku un formulē būtiskākos analīzes principus, tādējādi sniedzot savu jaunpienesumu arī analīzes metodoloģijā.

Dejas māksla (rubrika *Dejas vēsture un pedagoģija*) krājumā *Mūzikas akadēmijas raksti* tik plaši pārstāvēta pirmoreiz. Rubriku ievada **Valdas Vidzemnieces** apcerējums par Beatrisi Vīgnieri – modernās (plastiskās) dejas aizsācēju Latvijā 20. gadsimta 20. gados. Tā ir līdz šim maz iztirzāta tēma, līdz ar to rakstam arī ievērojama kultūrvēsturiska nozīme. Savukārt trīs turpmākie materiāli veltīti Latvijas baletmākslas metram Aleksandram Lembergam. Lai gan skatījuma rakursi atšķiras, šie pētījumi labi papildina cits citu, veidojot saskanīgu triādi: **Baiba Beinaroviča** analīzē Lemberga dejojāja gaitas (nosacīti, daiļrades agrīno periodu), savukārt **Gunta Bāliņa** – viņa horeogrāfa devumu (nosacīti, vēlīno periodu). Visbeidzot, **Regīna Kaupuža** kreativitātes teoriju gaismā izvērtē gan Lemberga dejojāja, gan viņa kā horeogrāfa paustās atziņas; tādējādi rakstu triādē iezīmējas savveida sintēze.

Mūzikas akadēmijas rakstu 9. laidniens ir pirmreizējs vēl kādā aspektā – līdzās zinātniskiem tekstiem tas ietver jaunu publicistiskas ievirzes rubriku *Atmiņas. Pārdomas. Vērojumi*. Šoreiz tajā dots vārds

profesoram **Jānim Torgānam**: caur personiskās pieredzes prizmu viņš apcerējis vācu mūzikas auglīgo ietekmi uz latviešu dziedāšanas tradīcijām un to izpausmi padomju perioda kultūrpolitikas apstākļos. Raksts veidots brīvā, gluži *neakadēmiskā* stilā, tomēr vērīgākam lasītājam tas varētu sagādāt ne vien literāru baudu, bet arī vienu otru zinātnisku jaunatklāsmi – šai ziņā jo īpaši nozīmīgs ir azartiski veiktais pazīstamās dziesmas *Dažu skaistu ziedu* pirmavotu meklējums. Tematiski Jāņa Torgāna raksts sasaucas ar Zanes Prēdeles pētījumu, jo arī *Dažu skaistu ziedu* latviešiem ir savveida simbols – tiesa, citā rakursā nekā *Gaismas pils*. Šī arka *Mūzikas akadēmijas rakstu* 9. laidienam piešķir zināmu reprizitāti, noapaļotību. Gribētos cerēt, ka arī lasītājus tā rosinās meklēt krājuma lappusēs ne tikai savām interesēm atbilstošāko tēmu, bet iepazīt arī tā kopainu – kā liecību par procesiem laikmetīgajā muzikoloģijā un dejas mākslas pētniecībā.

Krājuma sastādītāja
Baiba Jaunslaviete